

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

3 жовтня 2024 року

**Біла Церква
2024**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Краютієне І., доктор.
Мамедова К.Х., д-р філософії.
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.
Тимошук О.Г., канд. юрид. наук.
Резнік В.Г., старший викладач.
Василенко О.І., д-р філософії.
Юрченко А.І., канд. с.-г. наук
Славінська О.Г., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.Г.**, начальник редакційно-видавничого відділу

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 3 жовтня 2024 р. м. Білоцерківський НАУ 92 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

УДК 649:14.85

МАРЧУК В.В., канд. пед. наук

ХОМ'ЯК О.А., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

volodymyr.marchuk@btsau.edu.ua, olexandr.khomiak@btsau.edu.ua

СУТНІСТЬ І СКЛАДОВІ БАЗОВОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Актуалізується питання формування духовно-моральних ціннісних орієнтирів у студентської молоді у процесі освітньої діяльності в умовах сьогодення. З огляду на це, актуалізується необхідність виокремлення педагогічного аспекту у трактуванні поняття сутності та складових базової культури особистості

Ключові слова: сутність, базова культура, особистість, формування, суспільство.

MARCUK V. V., candidate of pedagogical sciences

KHOMIAK O. A., candidate of agricultural sciences

Bila Tserkva national agrarian university

THE ESSENCE AND COMPONENTS OF THE PERSONALITY BASIC CULTURE

The issue of spiritual formation and moral value orientations in students in the process of educational activity in the present-day conditions is actualised. In view of this, the need to highlight the pedagogical aspect in the interpretation of the concept of the essence and components of the basic culture of the individual is actualised

Key words: essence, basic culture, personality, formation, society

«Культура особистості – це комплекс характеристик (знань, якостей, навичок, способів досягнення задуманого, ціннісних орієнтацій, творчих успіхів), що дозволяє особистості жити в гармонії з загальнолюдською національною культурою, розвивати суспільство, та індивідуальну своєрідність своєї особистості.

Базова культура – це необхідний мінімум загальних якостей людини, її ціннісних уявлень і якостей, без яких неможлива як соціалізація, так і оптимальний розвиток генетично задуманих дарувань особистості» [4].

Кожна епоха, кожний етап розвитку суспільства вносять свої акценти, новий зміст у культуру особистості. Так, за довгі роки існування соціалізму наша педагогіка прагнула сформувати всебічно розвинену, гармонійну особистість. Чи можливо це? Ми не сперечаємося з тим, що це ідеал, вища ціль виховання до котрої потрібно прагнути.

Куди більш важливіше сформувати в людини адекватне ставлення до себе як соціальної і біологічної індивідуальності, до життя як вищої цінності.

У зв'язку з цим і повинний вироблятися базовий мінімум, під яким розуміються зовнішні і внутрішні загальнокультурні передумови, необхідні для здорового неантагонічного існування людини і навколишнього середовища, умови їхнього гармонійного розвитку.

«У цьому зв'язку базовий комплекс культури особистості визначимо, як здатність людини самостійно виробляти керівні принципи і способи своєї діяльності (інтелектуальної, практично-перетворювальної, комунікативної, ціннісно-орієнтованої, художньої та ін.) і соціальної поведінки. Інакше кажучи, базовий компонент культури поведінки людини є її готовність і здатність до життєвого самовизначення, що відкриває можливість досягнення гармонії із собою і навколишнім життям» [3].

Базовий компонент культури в системі цілей виховання змушує по-новому ставитися до самого вихователя. Так, цілком зрозуміло, що якщо ми будемо передавати духовні цінності від першого покоління до іншого в готовому, завершеному вигляді, ні про яку культуру не може бути і мови. Отут може виникнути конфлікт «батьків і дітей»

Демократичне виховання – це співробітництво поколінь, спільне вироблення цінностей, норм, завдань, соціальної діяльності, тобто духовна творчість старших і молодших, продуктом якої є життєва позиція.

При такому підході процес виховання починається не з постановки перед дітьми цілей, а зі спільної виробітки цілей актуалізації ідеалів, осмислення способів самовизначення в життєвій практиці. У нашій країні цьому в тій або іншій мірі була близька комунарська методика.

Пройшов час, коли в системі цілей виховання проголошувалися тільки ті завдання, що відбивають безпосередньо державні потреби. В сучасних умовах у соціальному замовленні необхідно досить чітко сформулювати вимоги по формуванню індивідуального стилю життя, забезпеченню умов для повноцінної життєдіяльності громадян дитячого віку, формуванню спроможності до культурного самовизначення як до стрижневої властивості особистості. Точніше, мова тут йде про формування культури ставлення людини не тільки до суспільства, але і до себе, до свого здоров'я, способу життя, до своїх талантів, претензій і вподобань, до режиму фізичних та інтелектуальних віддач, до вільного часу.

«Треба сказати, що життєве самовизначення, поняття більш широке, чим тільки професійне і навіть громадянське. Воно характеризує людину як суб'єкт власного життя і власного щастя і тому повинно стояти на першому місці в структурі цілей виховання, виступаючи як етап самореалізації людиною своїх сил і здібностей. В той же час зміст самовизначення не можна відривати від контексту людини як істоти суспільної: людина живе для інших людей, для суспільства, суспільство – для людини» [5].

Самовизначення не можна зрозуміти поза сенсом життя. Звідси впливають змістовні компоненти базової культури особистості.

З самовизначенням тісно пов'язане почуття власної гідності, самопожертви і високий рівень самосвідомості.

Почуття власної гідності формується на двох рівнях: на рівні індивідуальної гідності до себе; на рівні суспільної гідності, гідності перед суспільством.

Проблема ставлення людини до суспільства, до держави завжди мала місце педагогіці та у практиці виховання.

У соціальному замовленні на виховання раніш не формулювалася необхідність формування індивідуального стилю життя, забезпечення умов для повноцінного проживання не настільки вже довгого людського життя і кожного етапу: дитинства, отрочтва, юності, зрілості. Скоріше навпаки: була тенденція розмити і принизити гідності особистості, панувати над нею колективом.

На жаль, питання про саму цінність людини, про її розвиток як вищої мети суспільства, фактично був знятий практикою адміністративно-бюрократичного керівництва. Це відбилося і у соціальній політиці, і в ідеології, і в практиці, і в культурі, і в педагогіці.

«У нашій педагогіці довгий час вважалося правилом, щоб учень виріс громадянином потрібно пред'являти до нього громадянські вимоги. І чим більше їх буде, тим в більшому ступені буде виражений у людини патріотизм і відповідальність. Але ось у суспільній педагогічній свідомості виявилось (точніше згадалось), що прямих залежностей тут немає, що є проблема мотивації, що дії педагога опосередковуються і середовищем, і досвідом особистості, її психікою. Завдання виховання зробити так, щоб людина сама собі висувала вимоги, сама поставила перед собою соціальне значиме завдання» [2].

Тоді навіть передові педагоги прагнули створити технологію прямого перекладу цілей виховання в особистісні настанови.

І далі, продовжуючи про нашу сучасність: усе, що прямолінійно не працює на інтелектуальну, трудову, професійну, громадянську підготовку другорядне: художнє світосприймання, спорт, успіхи в грі і творчості, любов або закоханість, радість спілкування, прихильність до дому, до батьків, відношення з ними, боротьба за престиж у товариському середовищі, почуття власної гідності та інші особистісні переживання підлітка.

Все це говорить про міфологізацію суспільної свідомості, шкільних, освітніх і

виховних програм по типу древньосхідних культур. Таким чином, багато чого з того, що породжує живі почуття, що, відповідає безпосереднім потребам дитинства, отрочтва, юності ставало поза цілями виховання.

«У формуванні цілей виховання теорія педагогіки повинна виходити з необхідності розвитку в дітей якостей, які допоможуть людині реалізувати себе як неповторну індивідуальність, із своїми специфічними запитами та індивідуальними здібностями соціальної самореалізації. При цьому «необхідно виділити цілком самостійне питання «як жити?» Як побудувати свій індивідуальний спосіб життя, вибрати оптимальний режим проживання індивідуального життя в нормальних, а не в екстремальних умовах – найважливіше завдання в системі цілей виховання» [1].

Центром поняттям, що системоутворює, що характеризує процес повноцінного проживання, тобто самореалізацію людиною своїх сил і здібностей, є поняття самовизначення людини. Навчити жити – значить виробити свою життєву позицію в житті, свій світогляд, ставлення до себе, до навколишнього світу, зрозуміти себе, інших, суспільні процеси, поставити собі завдання, щоб діяти відповідно до них. У нашій педагогіці стали говорити про формування активної життєвої позиції, але фактично формували лише деяку частину – виконавчу активність, а не позицію, іншими словами не активність, а реактивність.

Самовизначення припускає і самостійність, і позиційну визначеність, і програму дій для її втілення. Основною умовою, що забезпечує дію цього механізму, його базою є наявність сфер самовизначення, що виступають звичайно змістом формування світогляду. Таких сфер чотири — людина, суспільство, природа, інтегровані продукти людської діяльності. Виховання повинно забезпечувати гармонію людини із самою собою через визначення їм гармонії з іншими людьми, суспільством, природою, людською діяльністю. Саме досягнення гармонії – така віками вироблювана суть психологічного, морального здоров'я людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпрозванна А. Формування соціальної відповідальності у студентів вищих навчальних закладів. URL:http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2012_1/visnuk_7.pdf (дата звернення 10.12.2023).
2. Балакірева О. С. Формування соціальної відповідальності у студентів-менеджерів у технічному університеті. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2013. № 2. С. 69–70.
3. Бліхар М.П. Духовні цінності студентської молоді у сучасному українському суспільстві: дис. ... канд. соціол. наук. Львів, 2018. 271 с.
4. Кавалеров А. А. Ціннісні орієнтації особистості у духовній культурі. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: 09.00.03. Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. 1996. 18 с.
5. Марчук В.В., Цвид-Гром О.П., Рейда О.А. Фундаментальні аспекти ціннісних орієнтацій студентів аграріїв. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип. 59. Т. 2. С. 290–295. URL:<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAN/8496> (дата звернення: 26.12.2023).

УДК 159.9:004.738.5:316.77:63

СКУЛОВАТОВА О.В., канд. психол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

sovalolenas@gmail.com

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДІДЖИТАЛПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ АГРАРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У сучасному глобалізованому світі, будь-яка галузь, а зокрема й аграрна, мусить розвивати міжкультурну комунікацію, чому сприяють цифрові технології. Швидкий розвиток Інтернету спричинив бум у цій сфері. Але, спілкування, як таке залишається людською функцією, нехай і у змінених формах таких як месенджери, соціальні мережі, електронні листи, онлайн-конференції, тощо. Ці змінні види комунікації вимагають нових підходів, які здатні забезпечити діджиталпсихологія.

Ключові слова: діджиталпсихологія, аграрна наука, міжкультурна комунікація, цифрові технології, психологічні аспекти, цифровий стрес, емоційний інтелект.

SKULOVATOVA O.V., candidate of psychological sciences

правові аспекти питання.....	75
Мельник В.О. Щодо деяких змін в правових засадах в аграрній сфері.....	77
Ковальчук І.В. Соціальні виміри гендерної депривації у вищій освіті.....	78
Аргат Я.П. Досудове вирішення господарських спорів: співвідношення норм матеріального та процесуального права.....	80
Малишко І.В. Захист прав дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.....	82
Макарчук В.В. Удосконалення законодавства стосовно створення центрів безпеки та підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері цивільного захисту.....	83
Єфремова І.І. Реалізація приватних прав громадянами України які перебувають за кордоном на умовах тимчасового притулку.....	85
Васильчук І.Ю., Сімакова С.І. Аналіз причини та наслідків корупції в Україні.....	87
Чернищук Ю.І. Формування мовних компетенцій як лінгводидактична комунікація.....	89